

ЧАЙНАЯ ЦЫРЫМОНІЯ
КАЛЯ МІНСКОЙ
РАТУШЫ

3

РАЗМЕТКА ДАРОГ
СТАНЕ
ПЛАСТЫКАВАЙ

5

4
ЧЭРВЕНА
2024 г.
АЎТОРАК
№ 107 (30241)

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

Эканамічны саюз

ХАРЧОВАЯ БЯСПЕКА І ПРАМЫСЛОВАЯ КААПЕРАЦЫЯ

У Беларусі праходзіць пасяджэнне Еўразійскага міжурадавага савета

Мерарыемства, удзел у якіх бяруць прэм'ер-міністры краін — удзельніц ЕАЭС, праходзяць у Нясвіжы і Кітайска-беларускім індустрыяльным парку «Вялікі камень». У праграме — наведанне міжнароднай спецыялізаванай выставы «Белгара-2024», пленарная сесія «Харчовая бяспека Еўразійскага эканамічнага саюза», пасяджэнне Еўразійскага міжурадавага савета ў вузкім і пашырэнным складзе, рабочыя сустрэчы кіраўнікоў урадаў.

Як адзначыў прэм'ер-міністр Беларусі Раман ГАЛОЎЧАНКА, парадак дня пасяджэння традыцыйна напружаны, боць шэраг п'ятанніў, якія трэба абмеркаваць і знайсці дэталёва. Сярод найбольш важных пытанніў — справаздача ЕЭК аб стане канкурэнцыі на трансгранічных рынках і мерах, што прымаюцца па спыненні парашунняў агупных правілаў канкурэнцыі на іх, за 2023 год; стварэнне і развіццё транспартнай інфраструктуры на тэрыторыях дзяржаў — членаў Еўразійскага эканамічнага саюза ў напрамку Усход — Запад і Поўнач — Поўдзень, у тым ліку ў рамках спалучэння з кітайскай ініцыятывай «Адзін пояс — адзін шлях». Сярод іншых тэм — ход рэалізацыі плана першагаровых мерарыемстваў па лібэралізацыі грузавак чыгуначных перавазак у ЕАЭС. Падчас сустрэчы абмеркаваўся ў тым ліку і кантроль мытнага кошту тавараў. «Цяпер перабудоўваюцца многія імпортныя палкі. Таму трэба сачыць за гэтым, каб не было заніжэння мытнага кошту і нашы краіны не страцівалі паступленні ў бюджэты дзяржаў», — падкрэсліў прэм'ер-міністр.

Падчас рабочай сустрэчы з прэм'ер-міністрам Казахстана Аліхам БЕКЦЕНАВЫМ адным з галоўных кірункаў супрацоўніцтва Раман Галоўчанка назваў сельскую гаспадарку. І ў першую чаргу — пастай прадуктаў харчавання: экспарт беларускай сельскагаспадарчай харчовай прадукцыі ў Казахстан за 2023 год склаў амаль чвэрць мільярда долараў. Асноўная прадукцыя, якую імпартаваў Казахстан з нашай краіны, — гэта малако і мяса. Сёння актыўна развіваецца сетка прадукцоў беларускай прадукцыі, расце колькасць спецыялізаваных магазінаў. У сувязі з гэтым прэм'ер-міністр Беларусі выказаў надзею на паліпшэнне ў хуткім часе ўзроўню супрацоўніцтва ў АПК. «Доўгі час мы прапароўвалі пытанне рэалізацыі ў Казахстане плітнага праекта па стварэнні малочнатаварнага комплексу пад кіраваннем беларускага тэхналогія, абсталявання і пачынальніка жыцця. Сфарміравалі комплексную праграму, аднак пакуль яна не рэалізавана. Былі б ідэячыні за мільярд-дваццаць навіц прапароўваць на гэтым пытанні», — адзначыў ён.

Перспектывным кірункам узаемадзейнасці лічыць беларускі прэм'ер і прамысловую кааперацыю. Як прыклад — сумесны беларуска-казахстанскі прадырцтва, што спецыялізуецца ў першую чаргу на сельскагаспадарчым машынабудаванні. Там ствараецца сучасная прадукцыя з высокай дабаўленай вартасцю, забяспечваюцца высокі ўзровень лакалізацыі, расце занятасць насельніцтва. Магунціна гэтых прадырцтваў дазваляе выпускаць да 10 тысяч трактароў і адной тысячы абаронаў у год. На сёння ўжо ёсць дакладныя планы па іх далейшым развіцці.

Так, у мінулым месяцы адкрылі новы цэх па вытворчасці кабінаў да трактароў «Беларусь» на пляцоўцы ТАА «Машынабудуўнічы завод МТЗ-Казахстан». А ў найбліжэйшай перспектыве там плануецца арганізаваць праект па вытворчасці рухавікоў Мінскага матарнага заводу. Па меркаванні Рамана Галоўчанкі, ніхто не робіць больш захадаў па лакалізацыі вытворчасці ў Казахстане, чым Беларусь. «Але нам надта важна і далей бачыць падтрымку такіх вытворчасцяў з боку Урада Казахстана. Упэўнены, што развіццё машынабудуўнічай базы — гэта адзін з прыватных дзяржаўнай палітыкі ў Казахстане, аб гэтым неаднаразова запавядаў на розных узроўнях», — падкрэсліў кіраўнік беларускага ўрада.

Спыніўся ён і на іншых кірунках, дзе трэба наладзіць узаемавыгадную дзейнасць: добраўпарадкаванне, ЖКФ, перапрацоўка цвёрдых бытавых і прамысловых адходаў. Асобна адзначыў Раман Галоўчанка значныя рэзервы ў развіцці турыстычнай сферы. «Мы зацікаўлены ў прыцягненні большай колькасці турыстаў з Казахстана, развіцці дэлевага, аздараўленчага, медыцынскага, культурнага турызму. У мэтах пашырэння ведаў аб Беларусі ў Казахстане па савесным спецыялістам напрамку прапароўваецца ў бліжэйшым годзе арганізаваць на партнёрскай аснове праект туры казахстанскіх СМІ ў Беларусь і беларускіх СМІ — у Казахстан», — сказаў прэм'ер-міністр Раман Галоўчанка. **СТАР. 2**

БЕЛАРУСЬ НАСТРОЕНА НА ДОЎГАТЭРМІНОВАЕ ЎЗАЕМАВЫГАДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА З МАНГОЛІЯЙ

Акцэнтны дзяржаўнага візіту

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка з афіцыйным візітам наведвае Манголію. У панядзелак прайшлі перагаворы беларускага лідара з Прэзідэнтам Манголіі Ухнаагийн Хурлуухам. Двухбаковая праграма традыцыйна пачалася з афіцыйнай сустрэчы на плошчы перад Дзяржаўным палацам з выкананнем дзяржаўных гімнаў і цырымоніялам з удзелам ваеннаслужачых роты ганаровай варты і коннай гвардыі. Ваеннаслужачыя роты ганаровай варты былі апрануты ў гістарычныя касцюмы эпохі Чынгісхана.

Пасля цырымоніі афіцыйнай сустрэчы лідары краін накіраваліся ў будынак Дзяржаўнага палаца, дзе Прэзідэнт Беларусі зрабіў запіс у Кнізе ганаровых гасцей. «Уражаны прыгажосцю Краіны веча на сяга неба і гасцінскасцю нашых мангольскіх сяброў. Беларусь зацікаўлена ў ўмацаванні ўзаемадзейнасці з Манголіяй па ўсіх кірунках. Упэўнены, што нашы дзяржавы стаяць на парозе якасна новага этапу развіцця двухбаковага супрацоўніцтва», — гаворыцца ў запісе кіраўніка беларускай дзяржавы.

Перагаворы стартвалі аспачатку ў вузкім складзе. У якасці месца для сустрэчы Аляксандра Лукашэнка і Ухнаагийн Хурлууха была выбрана традыцыйна мангольская юрта, якая ўстаноўлена ў адной з залаў палаца. «Я ўдзячны вам за запрашэнне наведаць блізка і дружалюбнае нам Манголію. Наглядзіце на тое, што гэта першы дзяржаўны візіт першага Прэзідэнта Беларусі ў Манголію, нас заўважыць даўнім дружалюбнае адносіны. Аснову нашых адносін, безумоўна, стварылі нашы вялікія блізка і цёплыя адносіны ў часе існавання Саветаў Саюза. Мы разам з вамі ваявалі супраць захопнікаў і акупантаў, разам з вамі аднаўлялі нашу жывіцу, і мы сёння прыехалі як пасланцы добрай волі, як вяшчы сяброў, каб паглыбіць і пашырыць нашы адносіны», — сказаў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што аснову любых міждзяржаўных адносін складае эканоміка. «Скажам адкрыта, што нашы гандлёва-эканамічныя адносіны жадаюць, мякка кажучы, быць значна лепшымі. Мы гатовы ў выпадку вашага жадання зрабіць усё, каб палася ў скарбонку дабрабыту мангольскага народа сваю частку работы», — запавяў ён.

Улада павінна быць жорсткай, цвёрдай, як кулак

Затым афіцыйны перагаворы прадырцвалі ў пашырэнным складзе. Лідары краін абмеркавалі перспектывы кірункі супрацоўніцтва для

максімальна поўнага раскрыцця патэнцыялу беларуска-мангольскіх адносін. Перш за ўсё размова ішла аб магчымасцях пашырэння ўзаемадзейнасці ў гандлёва-эканамічнай сферы, пастаўках на мангольскі рынак запапрабаванай харчовай і прамысловай прадукцыі афіцыйнага прадырцтва, сумеснай работы па лініі АПК.

«Мы не пакуем ад вігантамані. Мы добра разумеем нашы адносіны і сваё месца ў адносінах Манголіі з іншымі краінамі. Мы хачелі б з нечага добрага, вялікага пачаць з вамі. 3-4 праекты, каб мы маглі пераканаць і ваш народ, і кіраўніцтва краіны, і журналістаў, і валу апазіцыю, што мы нешта можам. Давайце гэтыя 3-4 праекты

вызначым, і мы вам пакажам, што можам з вамі супрацоўнічаць не горш, чым вы супрацоўнічаеце з гэтымі вялікімі імперыямі (буйнымі і ўплывовымі ў свеце краінамі). — «Зв.»

У пытанні супрацоўніцтва з вамі мы абсалютна адкрыты. Я прашу вас прыслухацца да нас сваіх спецыялістаў, дэлегацыю, каб яны ўбачылі, як развіваецца Беларусь, і выбралі для себе тое, што спатрэбіцца для Манголіі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка падчас перагавораў. «Мы гатовы для вас вырашыць любыя праблемы, якія з'яўляюцца (вырашыць). — «Зв.»

І па якіх вы ўбачыце ў нас у Беларусі, якія вы вырашаюцца», — запавяў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка запрасіў Прэзідэнта Манголіі і яго калег зрабіць візіт у Беларусь, каб асабіста паглядзець, як жыве і развіваецца краіна. Кіраўнік беларускай дзяржавы ўпэўнены, што перагаворы ў Манголіі паслужаць новым пачынаннем ва ўзаемаадносін дзяржав краін. Ён спыніўся ў свой першы візіт у Манголію ў 1992-м у якасці дэлегацыі. «Надзвычайны змяненні ў нашым развіцці. Нават няма з чым параўноўваць, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка, гаворачы аб поспехах Манголіі. — Сёння, глядзячы на Улан-Батар, я наогул уражаны. Новыя будынкі, збудаваныя. Прагрэс на кожным кроку, пачынаючы з аэрапорта. Я вас віншую з гэтым велізарным прагрэсам».

Прэзідэнт Лукашэнка таксама заваў аб падтрымцы знешняй палітыкі Манголіі: «Гэта адзіна правільны шлях. Заціснуты паміж двюма імперыямі, вялікімі дзяржавамі, вы вельмі тонка, акуратна праводзіце знешнюю палітыку, балансуеце паміж гэтымі сіламі. Ведаю, як нямора вам утрымацца на плаву і павышыць дабрабыт вашага народа». Цікарыць перыяд для Манголіі ён ахарактарызаваў як вялікі складаны, важны і пераломны момант. Размова аб хуткіх парламенцкіх выбарах. «Вы валодаете капальнічнымі рэсурсамі, вялікімі багасцімі. Гэта ваша вялікая дабра. Але гэта дабра трэба абараняць, абараняць. Таму што свет сёння збярэцка. Паважваюць толькі сілу, і каб існаваць у гэтым шэліфным свеце, трэба быць моцным. Я ад усёй душы жадаю вам быць моцнымі, каб выжыць у гэтым свеце і зрабіць мангольскі народ заслужана багатым і вялікім, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Вялікі Чынгісхан, перад якім вы сціляецеся, і заслужана, таму што ў вас вялікая гісторыя, заўсёды вучыце; каб нечага дасягнуць, кожнаму трэба на сваім месцы рабіць сваю справу. А ўлада павінна быць жорсткай, цвёрдай, як кулак. Распаўраныя ўлады ніхто не трымае».

СТАР. 2

Прыёмная кампанія — 2024

зыходах з прычыны моцнай спякоты паведамлілі таксама са штабаў Андхра-Прадэш і Раджастхан. З 1 сакавіка з прыкметна цёплавых удараў у бальшыню паступілі 24,8 тысячы чалавек, з іх 19,2 тысячы — у маі. Індыйскі метэаролагі за мініўны ты месцы адзначылі тры хвалі спякоты, якія суправаджаліся павышанай вільготнасцю: 5—7 красавіка — на ўсходзе і паўднёвым усходзе Індыі, 15—30 красавіка — на поўдні і 1—7 мая — ва ўсходняй частцы краіны. У сярэднім мінулага тыдня Метэаралагічнае агенцтва Індыі зарэгістравала абсалютны тэмпературны рэкорд для краіны: сплюск тэрмометра ў Дэлі падняўся да 52,3 градуса.

У Стамбуле пасля рэстаўрацыі адкрылі Галацкую вежу

Галацкую вежу, якая лічыцца адной з самых вядомых славутасцяў і сімвалаў Стамбула, адкрылі для наведвальнікаў пасля рэстаўрацыі знешняга фасада і шпіля. Аб гэтым паведаміла ТАСС са спасылкай на міністэрства турызму Турцыі. Вежа вышынёй 67 метраў знаходзіцца ў аднайменным раёне турэцкага мегаполіса. Яе поўнасю адкрылі для наведвання ў лютым, а ў сувязі з рэстаўрацыяй шпіля з лістапада 2023 года — толькі васьмью наверх. Таксама праводзіліся работы па ўмацаванні яе сейсмаўстойлівасці. Рэстаўратары ўпэўнілі многія наносяны. Напрыклад, на вежы захавалі каля 400 гістаў пералітых птушчак. «Рэстаўрацыйныя работы былі арганізаваны такім чынам, каб збераць нашу культурную спадчыну, гістаў стрыжку і прынамс наведвальнікаў. У іх удзельнічалі прафесійныя падпісчыкі. За гадзіну ў вежу будзе дапушчана максімум 100 чалавек», — падкрэсліў у ведастве. Да гэтага капрамонт вежы, збудаванай у 1349 годзе і названай Хрыстовай, праводзілі ў 1964—1967 гадах. Я адзначыў у мэрыі Стамбула, у 2022 годзе гэты аб'ект наведвалі звыш 1,2 мільяна чалавек.

3 ухілам на якасць

У Магілёве пачынаюць рыхтаваць вельмі запатрабаваныя трэнераў і ваенрукоў

Размова з рэктарам МДУ імя А. Куляшова Дзянісам ДУКАМ адбылася ў разгар правядзення кампаніі па адкрыццях спецыялізаваных эканамічна і тэчыравання. Ужо другі год запар школьнікі здаюць адначасова выпускныя і ўступныя экзамены. Гэта можа ўздымаць дазваляе аб'ектывна ацаніць іх веды і атрымліваць працае паступленне ў ВНУ, лічыць рэктар. На яго думку, сістэма аднакучы ў Беларусі сёння нагадвае

жывы арганізм, які пастаянна ўдаксанляецца ў адпаведнасці з патрабаваннямі часу. Як вынік, з'яўляюцца новыя падыходы, дысцыпліны, спецыялізацыі. А разам з імі — цікавасць да беларускіх ВНУ з боку замежнай моладзі. Дзяніс Дук расказаў, як гэта адбываецца на прыкладзе педагагічна спецыялізаванасцю альма-матар. **СТАР. 5**

ШТО Ў СВЕЦЕ РОБІЦЦА

На выбарах прэзідэнта Ісландыі перамагла Хатла Тамасдоцір

Ісландская прадпрыемльніца Хатла Тамасдоцір становіцца наступным прэзідэнтам краіны, на выбарах яна заручылася падтрымкай 34,3 працента ўдзельнікаў галасавання. Аб гэтым паведаміла Ісландская тэлевізійная кампанія RUV са спасылкай на выбаркам. За не найбліжэйшага канкурэнта, былога прэм'ер-міністра Ісландыі Катрын Якабсдоцір, аддалі галасы 25,2 працента выбарчыкаў. На гэты раз Ісландыя выбарчыкі маглі зрабіць выбар з 12 кандыдатаў. Роль прэзідэнта ў Ісландыі чыста сімвалічная, хаця кіраўнік дзяржавы і мае права накладваць вета на законпраекты і ў некаторых выпадках склікаць сесію парламента. Хатла Тамасдоцір — другая жанчына прэзідэнт у гісторыі Ісландыі. У 1980—1996 гадах гэтую пасаду займала Віргідзі Фінбгадасдотыр.

Больш за 50 чалавек памерлі ў Індыі з-за анамальнай спякоты

Не менш за 56 чалавек памерлі ў Індыі з прычыны анамальнай спякоты за апошнія тры месцы, пры гэтым найбольшая колькасць смертных зыходаў — 46 — прыйшла на май. Аб гэтым паведаміла The Hindustan Times. Выданне адзначыла, што найбольшую колькасць ахвяр (14) зарэгістравалі ў штаце Мадж'я-Прадэш у цэнтральнай частцы Індыі. У штаце Махараштра на захадзе Індыі памерлі 11 чалавек. Аб смертных

КОПАТКА

- У Беларусі з 1 ліпеня для ўсіх індывідуальных прадпрыемльнікаў уведзена абавязка па падаванні падатковых дэкларацый (разліку) у выглядзе электроннага дакумента.
- У Беларусі ў 2023 годзе забяспечыць насельніцтва практыкуючымі ўрачамі вырастае ў параўнанні з 2022 годам на 1,9 працента, а сярэднім медыцынскімі работнікамі — на 0,8 працента.
- Больш за 170 узоруў тэхнікі — новай аб'ектывнай — прадастаўляе прадпрыемствы сістэмы Міністэрства прамысловасці на міжнароднай спецыялізаванай выставе «Белгара».

Канікулы з карысцю

АМАЛЬ 400 ТЫСЯЧ ШКОЛЬНІКАЎ АЗДАРАВЯЦЦА СЁЛЕТА

Старт летняй аздараўленчай кампаніі дзедзены

Санаторыі і аздараўленчыя арганізацыі гатовы да прыёму адпачывальнікаў. Прагназуюцца, што летам яны будзе запоўнены на 100%, бо ўжо сёння на чэрвень і ліпеня санаторыі забраніраваны на 100%, на жнівень — на 90%, на верасень — на 75%. У летнія дзядзеньчыя лагеры таксама пучыць ўжо не дастаць, засталіся адзінаквыя вяршыцы. Чакаецца, што ў іх адпачне не менш за 393 тысячы школьнікаў — ракардына лічба за апошнія гады. **СТАР. 3**

Ідзе падпіска на «Звязда» на ІІІ квартал і ІІ паўгоддзе 2024 года
Мы аб'ячаем нясумны час з любімай газетай.
ЗАСТАВІЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

3 ухітам на якасць

ПРАЗРЫСТАЯ АДЗІНКА

— Тое, што ЦЗ і ЦТ адбываюцца ў адзін дзень, вельмі добра, — адзначае Дзяніс Дук. — Гэта адзіны цэлы шэраг арганізацыйных пытанняў, у тым ліку і фінансавых, бо ўсе праводзіцца за кошт бюджэтных сродкаў. Завядо стымую актыўна рыхтавацца аб'юрыентаў, якіх даўно скончылі школу, а таксама выпускнікоў каледжаў, якіх ужо ў маі павіны праходзіць вышэйшазначаныя іспыты, і школьнікаў, якіх добра ведаюць, аднавіў у школе аб'юрыентаў. Гэта вельмі станоўчы вынік і стымую добра вучыцца для дзяцей.

— Яшчэ адной навацыяй гэтага года з'яўляецца большая гнуткасць пры залічэнні аб'юрыентаў у вышэйшую навучную ўстанову. Можна паступіць у рэгіянальны ВНУ на выніках універсітэцкіх іспытаў. Па-за межамі конкурсу таксама пераможца аб'юрыентаў з'яўляюцца і выніках сумоўя паступаючы выпускнікі профільных класаў, плюс — мэтавая падрыхтоўка. Калі ласка, па мэтавым накіраванні здавай адзін экзамен замест трох і атрымавай студэнцкі білет і залічوکі. Калі чалавек мае намер паступіць у ВНУ, ён абавязкова паступіць. Праўда, дэб'ютная праба будзе прыкладзі гэтага года. Гэта спецыяльна інжынернага плана, педагогічнага, на што цярпець націлена падрыхтоўка ў профільных класах. Мы разлічваем, што больш за палову

вучняў профільных класаў па педагогічнай скіраванасці Магілёўшчыны пойдзе ў наш дзяржаўны ўніверсітэт. У наступным годзе магчыма паступіць на інжынерны спецыяльнасць з'явіцца ў выпускнікоў інжынерных класаў. Сістэма адукацыі гнуткая, пры тасоўваецца да запыту часу, дзе аб'юрыентам больш магчыма паступіць.

— Некалкі месяцаў таму, калі Прэзідэнт размаўляў з рэктарам ВНУ, ён заставраў увагу на праблемах вышэйшай адукацыі. Былі п'ятыні накіонт прызрыстаці ЦТ.

— Вопыт мінулага года, калі паступілі скары, што падчас ЦТ няма прызрыстаці, уплывае. Цяпер усе бланкі адказаў будучы персаналам высланы аб'юрыентам. Ён будзе бачыць, дзе адказаў правільна, а дзе памыліўся. Раней такога не было.

— Магчыма, нешта будзе ўдасканалена і ў адносінах замацавання выпускнікоў на першым працоўным месцы? Гэта пытанне таксама застаецца праблемным.

— Гэта праблема не толькі ВНУ, есць яшчэ і рабадаведы. Універсітэт накіроўвае на рабадаведы строгія адпаведнасці са спецыяльнасцю. Рабадаведы ж павіны забяспечыць умовы, каб маладою спецыялістам захацеўся застацца на першым працоўным месцы. Па-першае, гэта камфортны клімат у калектыве, па-другое, павіны быць істэту націстачыцца, каб малады чалавек ведаў, дзе яго з'яўляцца на парадку, па-трэцяе, важны аспект — матэрыяльнае стымуюленне працы, па-чывёртае, стварэнне бытавых умоў для працы. Калі няма жылля і перспектывы яго атрымаць, малады чалавек не з'яўляцца на першым месцы. Гэту праблему ведаюць у вобласці. Старшыня Магілёўскага аб'яўканкама неаднаразова звяртаў на яе увагу і казаў, што яна комплексная і кіраўніцтва на месцах павіны кіравацца пра ўмовы працы і жылля для маладых спецыялістаў. Калі ўсё гэта су-

спадбаваць тая цэляныя, з жойі ён звяртаўся да журналістаў, ступень палітычнасці ў вырашэнне праблемы. Сёння дробных тым не бывае. Рэгіянальны СМІ надполювае тое, што турбуе людзей на месцы. Прэзідэнт адзначыў іх высокую ролю. Што яны, нягледзячы на стварэнне медыяхолдынгаў, павіны заставацца мясцовымі выданымі і не губляць сваёй асаблівасці. Паказваць праблему і як яны вырашаюцца ўладамі. А калі праблема вырашана, трэба напісаць і пра вынікі. Па сабе і сваёй смі ведаю, што жыць матэрыялі з месцаў вынікае вялікі інтэрс. Тым катокча, дзе жыць, бліжэй за ўсё. І з годны з тым, што роля рэгіянальных СМІ вялікая. Шмат новых выпускнікоў працуюць у розных мэсцях, пачынаючы ад тэлеканала Беларуса 4 (Marilëv), заканчваючы радзкімі розных газет. І шмат хто сабе добра зарэкамэндаваў. У нас студэнты працуюць ужо з 3-га года. Есць свае газеты і ў ВНУ, дзе студэнты практыкуюць у розных тэхнічных спосабах дапамагання інфармацыі, апрацоўкі фота, відэа.

У АДАПВАДНІСЦІ З ПАТРАБАВАНАМІ ЧАСУ

— Ваша ВНУ рыхтуе ў тым ліку і журналістаў. На ядуаным медыяфоруме ў Магілёве Прэзідэнт звярнуў увагу на тое, што гэта вельмі адказная прафесія, у сучасных умовах нечым падобная на ваенную. Словазлучэнне «Інфармацыйныя войны» само за сабе кажа.

— Так. Гэта вельмі адказная прафесія, і мы ганарымся ёю. Універсітэт ім а. Куляшоў свая рыхтуе педагогаў, юрыстаў, журналістаў і іншыя спецыялісты. Сёлетня, калі мы ведаем, будзе адбывацца набор і на новыя спецыяльнасці?

— У гэтым годзе мы адркрылі набор на спецыяльнасць «Трэнерская праца» з кваліфікацыяй не настаянці фізічнай культуры, а менавіта трэнер па лёгкай атлетыцы. Яна больш складаная ў плане падрыхтоўкі, але вельмі запатрабавана ў рэгіёне. Удзячы ўпраўленню спорту і турызму Магілёўскага аб'яўканкама, кіраўніцтва вобласці і Міністэрства адукацыі за вялікую працу дзеля таго, каб гэты спецыяльнасць у рэгіёне з'явілася. Трэба было даказаць Міністэрству спорту, што ў нашым універсітэце і навулі Магілёўскай вобласці створаны ўсе ўмовы для якасцяй падрыхтоўкі трэнераў. Мы ўдасканаліваем наш матэрыяльную базу, будуючы новы шматфункцыянальны стадыён, які будзе, напэўна, адным з самых сучасных у Магілёве. Спадзіваем, што будучыня завяршыцца ўжо сёлетня. Мы паказалі магчымаці Магілёва, на базе якой установа зможам праводзіць навучанне трэнераў па лёгкай атлетыцы. За апошні год у Магілёве з дапамогай рэспубліканскага бюджэту зроблена шмат новых аб'ектаў для падрыхтоўкі спартсменаў, якіх аднавілі спецыялісты, адпавядаючы патрабаванням. Гэта была першая ўмова для адрцыцы спецыяльнасці ў ВНУ. Другая — навучанне высокакваліфікаваных кадраў. Добрага трэнера можа падрыхтаваць толькі выдатны трэнер. Ва ўніверсітэце працуюць некалькі чалавек, якіх маюць кваліфікацыю трэнера і падрыхтавалі шмат чымрэнай рознага ўзросту. Плюс мы звярнулі на дзеі мясцовых федэрацыяў, і нам гарантавалі для ўдзелу ў навучаным працэсе выдатных трэнераў, якіх таксама падрыхтавалі ад аднаго чымпіёна Беларуса, сёту.

Сёлетня ў рамках нашай традыцыйнай спецыяльнасці «Адукацыя ў галіне фізічнай культуры» мы адркрылі таксама новы спецыяльнасць «Пачатковая ваенная падрыхтоўка». Акрамя кампетэнтнай настаянці фізічнай культуры будучы спецыяліст будзе валодаць неабходнымі ведамі па пачатковай ваеннай падрыхтоўцы, што сёння вельмі запатрабавана ў цыклах Гэта пашырыць магчымаці ў прафесійным плане. Плюс мы спадзіваем і ўжо зроблі ўсе аб'яўкі на першы год, каб з другога года пачаць частка студэнтаў, якіх адркрыў гэтую спецыяльнасць, навучанна на ваеннай кафедры Беларуса-Райскага ўніверсітэта і на выхадзе атрымавала лейтэнанцкія пагоны. У нас з Міністэрствам адукацыі вельмі падтрыманна дамагчыся аб адркрыці ў 2025 годзе новай спецыяльнасці, каб з самага пачатку наш спецыяліст абназаўчаў як выкладчы пачатковай ваеннай падрыхтоўкі, а потым у фізічнай культуры. І спадзіваем, што халета аб'яўкі набор ужо на спецыяльнасць «Пачатковая ваенная падрыхтоўка», а не на спецыяльнасць як цяпер.

На якую спецыяльнасць прагназуюцца найбольш вялікі поспыт?

— Думам, будзе, як заўсёды, карыстацца попытам шэраг педагогічных спецыяльнасцяў: пачаткова адукацыі, у тым ліку інклюзійна, правазнаства, ІТ-спецыяльнасці. Аб'юрыентаў актыўна цікавіць адрцыца спецыяльнасці «Пачатковая ваенная падрыхтоўка». Пытаюцца пра магчымаці навучанна на ваеннай кафедры, кваліфікацыя будучага спецыяліста, цікавацца прахаднымі баламі, які паступіць на мэтавым наборы.

ІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЯ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

— Сёлетня ў ўніверсітэцкай праграме з'явілася новая дысцыпліна, якія датычнаца ідэалогічнага складніка. Раскажыце пра іх.

— Тама ідэалогічнае накіраванасці знаходзіцца ў зоне пільнай увагі і пастаянна абнаўляецца. Нашы новыя дысцыпліны — гэта «Історыя Беларускай дзяржаўнасці», разам з традыцыйнымі дысцыплінамі, такімі

як «Філасофія». «Історыя Беларускай дзяржаўнасці» — гэта сінкратэчная дысцыпліна, якая паказвае, які шлях адрцыца нашы інстытуты ўлады, каб прыйсці да моцнай прэзідэнцкай рэспублікі, у якой перавагі гэтай формы кіравання, адметнасць нашых дзяржаўных сімвалаў, чым мы ганарымся.

За нашымі сімваламі шматыважная історыя, хоць апаненты спрабуюць прырачыць. Але факты — рэч упартага. Дысцыпліна вельмі цікавая, шматаспектная яна падводзіць да разумення, што мы жывём у краіне, дзе кожная асобна наклапа сваё адбітак на тое, якім мы сталі і куды нам рухацца далей. Каб усе ведалі, чым на нашай глебе не могуць прычыцца ты заходні ліберальны каштоўнасці. У нашай традыцыйнай, даўняй ад аскажэнняў, якіх назіраем у Заходняй Еўропе. Мы — традыцыйнае грамадства з традыцыйнымі сямейнымі каштоўнасцямі. Яны абавязаны на пазвае да старэйшых, на роўных і ўзаемаважлівых ўзаемаадносін паміж мужчынам і жанчынай.

Другі прадмет, які абавязкова будзе для ўсіх, — Сучасная палітыка. Па адрцыца дысцыплінах ёсць падручнікі, я з'яўляюся адным з аўтараў «Історыя Беларускай дзяржаўнасці». Новыя дысцыпліны — жыць матэрыял. У яго аснове жам на рабцы вучэбна-метадычных комплексах іц дапаможнікі. Ніхто не абмяжоваў. Гэты сацыяльна-гуманітарны блок пастаянна абнаўляецца. Падручнікі выйдзі летася. І там пачаць нічога няма пра апошнія выбары ў парламент, новы фармат УНС. Усё гэта ў найбліжэйшай будучыні таксама павіна лгчы на старонкі падручнікаў.

НАПЕРАДНІЕ ФОРУМ РЭГІОНАЎ. Як і ў будзе здзейсніць сваю мру ўніверсітэту?

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У вас праходзіць навучанне студэнты з розных краін, у тым ліку афрыканскіх. Якія спецыяльнасці яны выбіраюць і як гэта супрацоўніцтва развіваецца?

— Эксперт адукацыйных паслуг гэта адна з асноўных сфер у дзейнасці ўніверсітэта. Да нас прыязджаюць на падрыхтоўчы курсы для паступлення ў розныя ВНУ Беларуса, у тым ліку і ў наш, прадстаўнікі больш чым 10 краін Афрыкі. Адзін з нашых галоўных традыцыйных партнёраў — гэта Кітай. Тут мы бачым вельмі высокую запатрабаванасць на нашу адукацыю, асабліва магістарскую падрыхтоўку, аспірантуру. І трэці кірунак — краіны Азіі з былага Саўецкага Саюза, такіх як Узбекістан, Туркменістан, Таджыкістан, дзе таксама ёсць вялікі попыт на нашу адукацыю. Для ўдзельнічаных студэнтаў навучанне вядзецца на рускай мове, для кітайскіх — у асноўным на англійскай. На сёння наш асноўны ўзбекі партнёр — ўніверсітэт горада Чырчык. Іх студэнты вучацца дома тры гады па нашых адукацыйных праграмах, а потым прыязджаюць у Магілёў. Замежныя студэнты атрымліваюць у нас веды па педагогічных спецыяльнасцях па кірунках біялогіі, фізікі, матэматыкі, пачатковай адукацыі.

НАПЕРАДНІЕ ФОРУМ РЭГІОНАЎ. Як і ў будзе здзейсніць сваю мру ўніверсітэту?

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

НАПЕРАДНІЕ ФОРУМ РЭГІОНАЎ. Як і ў будзе здзейсніць сваю мру ўніверсітэту?

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

НАПЕРАДНІЕ ФОРУМ РЭГІОНАЎ. Як і ў будзе здзейсніць сваю мру ўніверсітэту?

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

— У нас традыцыйна пад гэтую працу фарму рэктараў Беларуса і Расіі. Мы падлісваем дагаворы з ВНУ-партнёрамі з Расійскай Федэрацыі або мадэрнізуем тыя, што ўжо былі, або падлісваем пагадненні аб новых новых сумесных праектах. Тут вельмі шмат аспектў. Як прыклад, мы актыўна ўдзельнічаем у Асацыяцыі педагогічных універсітэтаў па лілі СІНД. З Удзельнічаным ёсць сумесная адукацыйная праграма, з расійскім партнёрамі кожны раз знаходзім новыя пункты ўзаемадзейня. Сёння рыхтуем свае прапановы да нашых партнёраў, калі яны будучы падтрымаць, у чэрвені падлісваем дамоўленасці.

Дарожныя будаўніцтва

Разметка пераходзіць на пластык, а ў сталішы ўстаўляюць «моцныя» прышыпкі

Да першых дзён лета дарожнікі ўжо шмат чаго зрабілі. І, напрыклад, аб'ямы рамонтну дарог у Мінску сёлетня не зніжылі ў адносінах да ўзросту мінулага года.

Пра гэта расказаў генеральны дырэктар ДВА «Гаррамаўтадар Мінгарвыканкама» Максім БЕЛАВУС. Ён адзначыў, што ў Мінску ў бягучым годзе плануецца рамонт не менш за 1,3 мільяна квадратных метраў асфальтабетонага пакрыцця, уключаючы работы на ўсю поўначы, бягучым ямячным рамонеці і герметызаванні швоў. Аднак улічваючы, што плануецца дадатковае выдзеленне сродкаў у канцы другога — пачатку трэцяга квартала, то гэта аб'яўленне зможна па выніках года да выйсці на лічбу, не ніжэйшую за леташнюю. У 2023 годзе ў Мінску было адрамантавана 1,8 мільяна квадратных метраў дарог. Максім БЕЛАВУС таксама падкрэсліў, што будучы павялічаны аб'ём работ па герметызаванні швоў у бягучым годзе.

«Што датычнаца адрасоў, то, напрыклад, будзем праводзіць у парадк першыя вуліцы, прылеглыя да нацыянальнага дутбольнага стадыёна і басейна міжнароднага ўзросту па вуліцы Кальварыйскай, які ў рамках будаўніцтва гэтых аб'ектаў, так і нашай бягучай дзеясніцы», — расказаў Максім БЕЛАВУС.

Сур'яўныя канструкцыі з антывандальным шклом

Часам на гарачыя лілі сталішчы налічваюцца паступаючыя звукі ад жыхароў гарада з нараканымі накіонт якасці канструкцый прыпынчальных пунктаў. У некаторых месцах яны мяняюць амань, кожны год, а ў іншых раёнах галоўнага Мінгаполіса амань шло распылаюцца, скардзіцца жыхары. Так, сапраўды, у некаторых месцах рамонт або замена прыпынчальнага рабонца па прычыне вялікай паруснасці ў дадзенай мясцовасці. Але гэта, жучэй, выклічае, а не правала.

Максім БЕЛАВУС адзначыў, што замена прыпынчальнага рабонца будзем праводзіцца ў парадк першыя вуліцы, прылеглыя да нацыянальнага дутбольнага стадыёна і басейна міжнароднага ўзросту па вуліцы Кальварыйскай, які ў рамках будаўніцтва гэтых аб'ектаў, так і нашай бягучай дзеясніцы», — расказаў Максім БЕЛАВУС.

чыя квадратных метраў, што складае больш за 60% ад усяго, што трэба зрабіць.

Сёлетня арганізацыя плануе значна павялічыць аб'ём нанясення разметкі з укаваннем высокакачэсных і даўгажывучых матэрыялаў. Маюцца на ўвазе такія пакрыцці, які пастыкі халоднага і гарачага наансення. «Іх вартасці з'яўляюцца добрай бачнасцю, высокая зносаўстойлівасцю, эканамічнасцю наансення і ўстойлівасцю да раз'яўлення», — расказаў Вячаслаў Савіч.

Перш за ўсё інавацыйныя матэрыялы для наансення дарожнай разметкі будучы

уліцы. «У любым выпадку дарогі ў горадзе становяцца лепшымі», — падкрэсліў спецыяліст.

Сыходзіць адзвучыцца фарбы

Пра тое, што пры наансенні дарожнай разметкі будучы паступаюць пераходзіць ад эмалю да пастыку халоднага і гарачага наансення, расказаў дырэктар КУП «СМЭП Мінгарвыканкама» Вячаслаў Савіч. Эксперт адзначыў: штогод з надыходам спрыяльнага надвор'я для стварэння камфортных умоў для ўдзельнікаў дарожнага руху, павышэння прывабнасці вулічна-дарожнай сеткі спецыялісты прадпрыемства выконваюць комплекс работ па абнаўленню дарожнай разметкі. Запланаваны аб'ём на гэты год складае 350 тысяч квадратных метраў, з іх ужо выканана каля 254 ты-

Рэспубліканскія дарогі цэнтральнага рэгіёна

У Мінскай вобласці на дарогах рэспубліканскага значэння сёлетня замена больш за 300 кіламетраў пакрыцця. Пра гэта расказаў начальнік упраўлення вытворчасці работ і трымання дарожнай сеткі РУП «Мінскаўтадар-цэнтр» Дзмітрый ДЗЕМІДОВІЧ.

«Наша прадпрыемства абслугоўвае 3,4 тысячы кіламетраў рэспубліканскіх аўтамабільных дарог, размешчаных у Мінскай вобласці. Асноўная і частка, а гэта 3,2 тысячы кіла-

метраў, мае асфальтабетоннае пакрыццё і 203 кіламетры — цементнабетоннае. Ямячны рамонт на ўсіх участках дарог мы завяршылі да 9 мая», — адзначыў Дзмітрый Дзямідовіч.

Ён таксама растлумачыў, што значнасць на дарогах паступаюць пераходзіць ад эмалю да пастыку халоднага і гарачага наансення. «Іх вартасці з'яўляюцца добрай бачнасцю, высокая зносаўстойлівасцю, эканамічнасцю наансення і ўстойлівасцю да раз'яўлення», — расказаў Вячаслаў Савіч.

З пачатку года гэта прадпрыемства выканала ямячны рамонт на плошчы 76,8 тысяч квадратных метраў. Таксама будзе выкананы бягучы рамонт больш чым 300 кіламетраў пакрыцця (пятас — 242 кіламетраў). Акрамя таго, у 2024 годзе неабходна аднавіць больш за 9 тысяч квадратных метраў лінійнай разметкі, з іх ужо выканана аб'ёму да 60%.

На 7 пучеправадах і мастах

У рамках бягучага рамонтну ў гэтым сезоне ў сталішы запланавана замена асфальтавага пакрыцця на аям на мастах і пучеправадах. Агульная плошча рамонтну складае 16 тысяч квадратных метраў. Работы запланаваны на мастах праз Свіслач на вуліцах Кабушкіна і М. Багдановіча, пучеправадах на вуліцы Сяліцкага над Партызанскім праспектам, на вуліцы Аранскай над вуліцай Трышчынскай, на праспекце Дзямідовіча над вуліцай Алібегіна, на скарыванні праспекта Незалежнасці і МКАД, на 31-м кіламетры МКАД на раз'язе з вуліцай Шаранговіча.

Працягваецца капітальны рамонт пучеправадаў паміж вуліцамі Макоўскай і Чкалова, а таксама над чыгуначнай вуліцай Маскоўскай — Мінскіх вуліцаў Зялёнскай. Акрамя таго, плануецца пачатак капітальнага пучеправадаў на праспекце Жукава над вуліцай К. Лібкнехта, на вуліцы Даўгаборскай над вуліцай Ванавеева і над чыгуначнай вуліцай Маскоўскай і праспектам Незалежнасці.

Штодня працуюць да паўсонты брыгад

Ік паведаміў начальнік аддзела сеткі і беспасікі руху КУП «Мінскабудаўніц» Валянцін ВОУЧАНКА, на рамонеці і абслугоўванні дарог мясцовага значэння працуюць дзясцяткі брыгад. Дарог мясцовага значэння трэба ажыццяўляць і ў шмат больш. Працягваюць гэтыя дарог, які абслугоўвае прадпрыемства «Мінскабудаўніц», складае 16 тысяч кіламетраў, з іх 8,5 тысячы кіламетраў маюць асфальтабетоннае і цементнабетоннае пакрыццё. 6,5 тысячы кіламетраў — гэта жвір і грунт. Лёгася структурным падраздзяленні прадпрыемства больш ліквідавана 163 тысячы квадратных метраў ямячнасці, у гэтым — ужо 116 тысяч квадратных метраў. Работы былі выкананы да 1 мая. Аднак працэс стварэння ямячнасці не носіць сезонны характар, ён пастаянны, таму рамонтныя работы вядуцца і ў цёпларытны час.

Ліквідуюць ямячнасць у зымі даступнымі спосабамі. Таму

Надвор'е

З цяплом, з дажджамі, ды яшчэ і з навал'янічымі

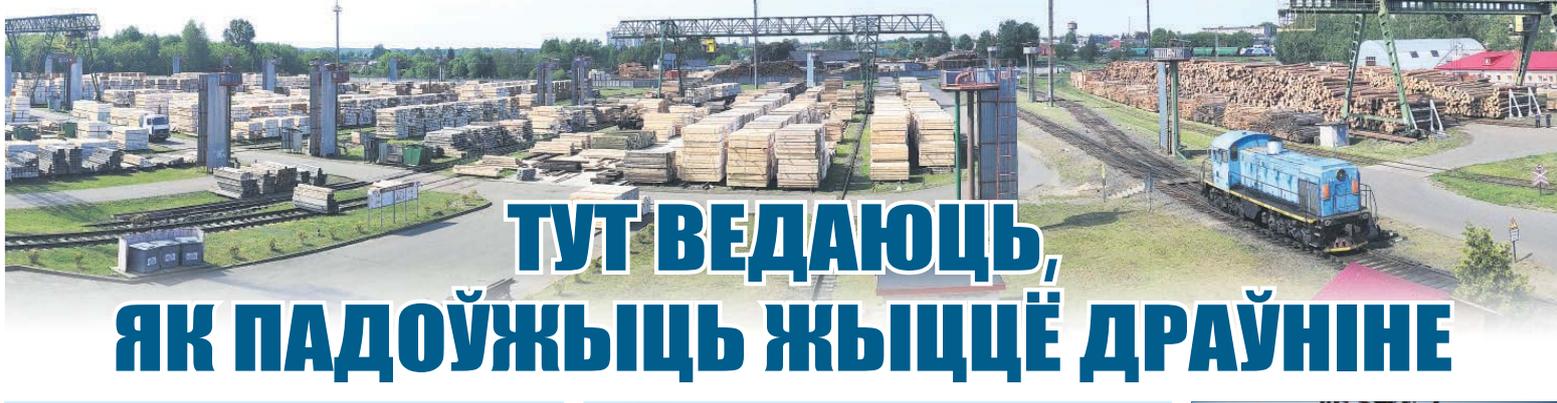
Першая здадка чэрвеня прынес нам усе атрыбуць лета, але галоўнае — адрагэна на славу, лічачы спецыялісты Рэспубліканскага цэнтра па гідрэмэтаралогіі, кантролі радыяеактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя Мінпрыроды.

Прадукцыя гэтага завода адрозніваецца сваёй выдатнай якасцю. Прадпрыемства поўнацю закрывае патрэбы ўнутранага рынку і паспяхова развівае экспартныя пастаўкі, наглядзячы на санкцыі. Яго прадукцыю можна ўбачыць у Мінскім, Маскоўскім і Санкт-Пецярбургскім

метрапалітэнах, а таксама на расійскіх горна-абачачальных і металургічных камбінатах «Лебядзінскі», «Міхайлаўскі», «Нарніцкі» і «Поўнасталь». Усё гэта пра ААТ «Барысаўскі шпаларэлігійны завод», які ў наступным годзе адзначыць сваё 125-годдзе.

ТУТ ВЕДАЮЦЬ, ЯК ПАДОЎЖЫЦЬ ЖЫЦЦЁ ДРАЙНІНЕ

БАГАТАЯ ГІСТОРЫЯ

Барысаўскі шпаларэлігійны завод быў створаны яшчэ ў 1900 годзе па Указе імператара Расіі Мікалая II для абслугоўвання Макоўска-Брускай чыгуны. Яго тэрыторыя на той момант складала крыху больш за два гектары. Абсталяванне прапінных прэсавых было зусім простае, таму вытворчыма магнутасямі завод пахваліцца не мог. Драўніну тады прапінвалі дэжавымі кілімнымі расетамі. А ў іштэце было ўсяго 22 працаўнікі і 2 служачыя.

З часам патрэба ў шпалах і пераводных брусах расла. Адаптаваць вытворчасць расла і развілася, удасканаленалася і тэхналогія насачэння шпала. Так, да 1910 года на заводзе працавала ўжо 496 чалавек. Але ж падчас Першай сусветнай вайны практычна ўсе работнікі былі прызваны ў

войска, і вытворчасць спынілася. У час Вялікай Айчыннай вайны тут вялася актыўная работа падполля, якое не раз выводзіла са строю абсталяванне, а вытворчасць, завод не толькі аднавіўся, але і стаў адным з найлепшых на пост-савецкай прасторы. А гісторыю тут вельмі шануюць. Так, унутраны дворык упрыгожвае помнік, які нагадвае аб стагадовым юбілеі прадпрыемства. Тут ёсць таксама традыцыйнае закладваць сады і алеі да круглых дат. А да 125-годдзя вырашылі яшчэ і пачаць абнавіць адміністрацыйны будынак.

ЗАВОД СЁННЯ

Дырэктар Генадзь ПРАСМЫЦКІ.

Алеі, кветкі, кусты, а ў сезон — яшчэ і грыбы! Хто б мог падумаць, што тэрыторыя завода можа быць такой чыстай. Варта сказаць, што да пытанню экалогіі тут сапраўды ставяцца вельмі сур'ёзна. — У гэтым годзе планувалася мадэрнізацыя ачышчальных збудаванняў з устаноўкай новых флататараў для ачысткі сідкавых вод, — дзеліцца дырэктар Генадзь ПРАСМЫЦКІ. —

Экалогія для нашага завода — вельмі сур'ёзнае пытанне. Мы знаходзімся ў межах горада Барысава, і вакол нашай вытворчасці — жыллыя дамы, таму стараемся забяспіць трымаць гэтак пытанне пад кантролем. У цэлым, на яго думку, у сферы чыгуначнай вытворчасці нельга глыбіць час развіцця павінна быць пастаяннае. Дарэчы, аб'ёта заказу ў Барысаўскага шпаларэлігійнага завода больш чым дастаткова. — Экспарт расце з кожным годам і сёння складае каля 80% ад агульнага аб'ёму вытворчасці. Пра гэта мы поўнацю пакрываем патрэбы ўнутранага

рынку. Праектыя магнутасці завода складае 1 млн шпалаў год. Цяпер мы адпускаяем прыкладна 600—700 тысяч шпалаў, таму ёсць куды развівацца, — распавядае дырэктар прадпрыемства. Добрая партнёрская адносіны ў Барысаўскага шпаларэлігійнага завода з Расійскай Федэрацыяй. — Нядаўна мы выйшлі на новы перспектывны рынак буйнога металургічнага кансорцыяма «Поўнасталь». Два гады спрабавалі пацаць з ім супрацоўніцтва, і вось нарэшце гэта здарылася. Ужо першыя станочныя водкукі на нашу прадукцыю. Таксама працягваюцца актыўная работа з «Нарніцелем» і растушчымі арганізацыямі, — адзначае Генадзь Міхайлавіч.

Завод усёш час трымае руку на пульсе і шукае новыя рынкі збыту. Так, у Расіі цяпер адкрываюцца будоўлі Крайняй Поўначы, Далёкага Усходу, дзе дрэвіна з'яўляецца вельмі запатрабавана. Вельмі добрыя сувязі ў заводзе і з Азербайджанам. Так, летась яны адпусцілі прадукцыю на 1 млн долараў у эквіваленце. А яшчэ нядаўна барысаўскія шпалы паступіліся пробнай партыяй у Іран.

Выгрузка шпаларэлігійнага ў аўтатранспарту.

Працес паважонай наколкі драўніны.

СУЧАСНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ

На дзёны момант Барысаўскі шпаларэлігійны завод значна пераўзыходзіць сваіх канкурэнтаў на постсавецкай прасторы. Усёш скаржт у працаўніц людзях і своечасовай мадэрнізацыі.

Фінансавая-эканамічная сітуацыя на заводзе дазваляе развіваць нашу інавенцыйную дзейнасць, таму працуюм над гэтым. Мы ўжо абнавілі тры кабіны на каваловых кранах, апошнюю замянілі ў чаргу. Яны вельмі сучасныя і камфартабельныя, кожная абсталявана кандыянерам, — расказвае Генадзь ПРАСМЫЦКІ. — Яшчэ да канца года знаміруем новую лінію пакегавання, каб максімальна аўтаматызаваць працэс складзвання шпала і аблегчыць працу нашых работнікаў.

Таксама ў планам на будучыню — стварэнне яшчэ адной лініі пераборкі на склад натуральнай сухай.

Склад натуральнай сухай шпала.

ў 2013 годзе. — Дзякуючы ўкраенанню гэтай тэхналогіі скарацілася энергетычны выдаткі на прапінку шпала, павялічаны тэрмін іх эксплуатацыі. У норме — да 70%, але чым сушыш, тым лепш. Наша прадукцыя, паводле даследаванняў, выдае вынік каля 23-25% вільготнасці, —

Наша мэта — максімальна механізаваць працэс. Перапраца шпала, а потым зноў склаці іх вельмі працаёмка, — дадае дырэктар завода. Паказалі нам і лінію паважонай наколкі шпала і забіку кантавых пласцін, якая была уведзена ў эксплуатацыю яшчэ

НАВУКОВЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

У складзе Барысаўскага шпаларэлігійнага завода знаходзіцца дзве лабараторыі. У адной з іх мы праводзім аналіз павартам хімічнага аналізу Ларыся КЛЮЧНІК. Яна шодзёнь робіць аналізы па драўніне і па сідкавай ваде. Апроч гэтага, у другой лабараторыі тэспіруюць анітысептыкі.

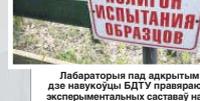
— На складзе натуральнай сухай шпала падошывае. А тут мы бяром аналіз і глядзім, які ў яго працэнт вільготнасці. У норме — да 70%, але чым сушыш, тым лепш. Наша прадукцыя, паводле даследаванняў, выдае вынік каля 23-25% вільготнасці, —

тлумачыць Ларыся Ключнік. А вось аналіз сідкавых вод дазваляе адзначаць экалагічную сітуацыю на заводзе. Перавышэнне нормуў да дзёны момант забяжана не было.

Да таго ж на тэрыторыі Барысаўскага шпаларэлігійнага завода ёсць лабараторыя пад адкрытым небам. Выглядае яна

як невялікая пляцоўка з доследнымі ўзорами. Што ж гэта такое? Справа ў тым, што прадпрыемства выдэ паствяную навуковую работу з БДТУ ў сферы распрацовак новых анітысептыкаў. Так, прапінныя саставы, якія выкарыстоўваюцца пры апрацоўцы шпала ў Барысаве, — гэта прадукт сумесных распрацовак, а на прапінку на аснове сланцавага алею ў заводзе ўвогуле ёсць патэнт.

— Па факце гэта ўзаемавыгаднае супрацоўніцтва. Для іх гэта навуковая работа, а для нас — магчымасць даваць спажыватэлю заключэнне аб тым, колькі гадоў можа праслужыць наша прадукцыя, — гаворыць дырэктар завода.

Лабараторыя пад адкрытым небам, дзе навуковыя БДТУ праверяюць уплыў эксперыментальных саставаў на драўніну.

Лабарант хімічнага аналізу Ларыся КЛЮЧНІК кантралюе якасць перадпрапінанай вільготнасці.

ЛЮДЗІ — ГАЛОЎНАЕ БАГАЦЦЕ

Усяго на Барысаўскім шпаларэлігійным заводзе працуе 153 чалавек. Цікучка кадраву невялікая, многія працуюць тут усё сваё жыццё. Як, напрыклад, майстар вытворчага ўчастка Кацярына ГАСПАДАРКІК.

— У свой час я скончыла Аршанскі каледж і прышла сюды працаваць. Пачала з прыёмздатчыка і дарэчы да майстра вытворчага ўчастка. Працую тут ужо 23 гады. Вельмі падабаецца гэтая спецыяльнасць. Я камунікабельная, а тут і разра з людзьмі трэба ўсёш час мець зносіны, — дзеліцца Кацярына Гаспадаркік.

Няма на вытворчасці і працуюшчы дзёншты. Так, Уладзімір Муштафаў працаваў усё жыццё на пасадзе вядзіцеля дырэктара і пайшоў на пенсію. Цяпер яго месца займае сяў Дзмітрый.

Варта адзначыць, што на прадпрыемстве з вайпай павягаі ствараецца да ветэрану працы і працаўніку, які пайшоў на пенсію. Цяпер яго месца займае сяў Дзмітрый.

Тым, хто прапрацаваў больш за 20 гадоў, выплачваюцца па тры базавыя вельнішчэ, а таксама падарункі да розных святаў тыпу дзярнадання. Для чыгуначніка гэтак дадлей, —

адзначае старшыня пераходнай прафасюнальнай арганізацыі і эканаміст Таццяна КАЗАКЕВІЧ.

Усім работнікам за складанасці і ўмовы працы належыць дадатковы заахвочвальны водпуск і 50 працэнтна кампенсатыя за аплату гарчага харча-

Старшыня пераходнай прафасюнальнай арганізацыі і эканаміст Таццяна КАЗАКЕВІЧ.

Аб'ядноўвае ўсіх, вядома, і маштабнае святкаванне Дня чыгуначніка з прыемнымі ўзнагародамі і грашовымі прэміямі. У спартыўнай сферы завод таксама не адстае і рэгулярна ўдзельнічае ў турніры па футболе на пераходны кубак Аб'яднанай раённай прафасюнальнай арганізацыі УП «Мінскае аддзяленне Беларускай чыгуны» пад кіраваннем В. В. Сукачова.

А яшчэ ў дружнай калектыву Барысаўскага шпаларэлігійнага завода ёсць добрая даўняя традыцыя ездзіць на змову рыбалку «Клёвы рыбака». Па словах старшын пераходнай прафасюнальнай арганізацыі, людзі заўсёды з задавальненнем прымаюць удзел у гэтым мерапрыемстве, спабарніваюць паміж сабой аб'ёмам і вагой улову, атрымліваюць дыпломы і зарадкаюцца паўтывам на некалькі месацэў.

ваў на заводзе тры гады, ёсць дадатковы перават. Так, прадпрыемства часткова аплачвае кошт пуцёўкі ў санаторыі. Акрамя таго, нашым пенсіянерам мы таксама гатовыя кампенсавать адпачынак у санаторыі, — дадае Таццяна Казакевіч.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара. Алена ДАЎЖАНОК.

Пранітччкі пілматырыялаў Юры ІНЧАЕВ кіруе аўтаматызаванай сістэмай прапінкі.

Стропаляшчыкі Павел ГАРОХАВІК і Павел ХОМІЧ страполюць груз на ўчастку прапінкі.

Майстар вытворчага ўчастка Кацярына ГАСПАДАРКІК і начальнік участка прапінкі Алжэй Русецкі абмяркоўваюць вытворчыя пытанні.

У сезон

ВАДА ВЯЛІКАГА ГОРАДА

Як будзем ратавацца ад спякоты?

Нарэшце да нас прыйшло сапраўднае лета! Мы цешымся цёплым і сонейкам. І ўсё ж пытанне, як ратавацца гадзінамі, ужо актуальнае.

Добра, калі ў вас ёсць магчымасць выбараца на вадаём у наваколлі горада (хоць у выхадныя на Мінскі мору, напрыклад, ужо не было дзе яблыку ўпасці, не тое што пакрывацца разасаленай). Ну, а калі такой магчымасці няма? Тады ў абедзёны перальнік можна, напрыклад, пасыпаць каля фантана...

Сезон фантанаў стартуваў у Беларусі яшчэ 26 красавіка — з прычыны халаднаватага надвор'я гэта неж прышло незаўважаным. Між тым менавіта ўліпенне іскрыстых струменяў вады на фоне шэрых урбаністычных пейзажаў сімвалізуе для жыхароў гарадоў тое, што лета наступіла. Зрэшты, функцыя гарадскіх фантанаў — не толькі ўпрыгожваць нашы вуліцы. Напрыклад, найстарэйшы фантан сталіцы — знакімак «Хлопчык з ледзедам» у скверы паміж Домам афіцэраў і Купалаўскага тэатрам — быў адрэзаны ў 1874 годзе як свайго роду маркер спрынаўцаў «шуду чышлівацца» — водаравада. Калі ў фантане добры напор, значыць, і ў водаравадзе ён у норме. Дарчы сабраў сталежніцтва водаравадаў ступіліся 150 гадоў. Але і праз паўстагодня на іх усё мяняе задаволеныя якасцю вады. Тады рашэннем стаў водаравада, цилер — праект на перавадзе заводзій часткі горада на артызанскае водазабеспячэнне.

«жорсткай вадой» — тое яшчэ задавальненне: валасы пухацца, губляюць блыск і дрэнна ўстадовацца. У хатніх умовах такую ваду лепш прапусьціць праз бытавыя фільтры — яны ёсць у многім. А вада з паверхневых крыніц (у Фрунзэнскім і двух іншых вышэйпералічаных раёнах Мінска) яшчэ і мае «водар» хлоры, што таксама пагаршае яе арганалептычны ўласцівасці.

Гадоў 20 таму вада з паверхневых крыніц цыркулявала ў Мінску кватэры Польшка, Гродна, Рэчыцы, Гомелі. Зрэшты, ужо ў найбліжэйшай будучыні і для мінчан гэта застаецца ў мінусі: яшчэ ў лютым бягучага года будаўніцтва адзначылі, што большасць работ на перавадзе заводзій часткі горада на артызанскае водазабеспячэнне выканана амаль на 90%.

15 капекаў за 100 вядзёр

Калі мінчане часам скардзіцца на смак вады, то, прынамсі, яна цалкам бяспечная — гэта пачынаець цапці, калі выяжджаць на адпачынку ў паўднёвыя краіны, дзе прадставілі тургеніцтва спецыяльна папярэджаючы: піць і чысціць зубы — толькі ваду бутылкавай! Але бяспечнай вады ў Мінску была не заўсёды.

Напрыклад, ужо традыцыйнай чэрвеньскай сплюскаў даваць лагутарам аб пітной вады, так бы мовіць, у гістарычнай кантэксце, — «кажа намеснік дырэктара Прадзвіжскай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь Аля ПЕНДА».

Паводле гістарычных крыніц (санітарных справаздаў і артыкулаў у пэрыядыцы, якія з'яўляюцца ў фондах бібліятэкі, сёга гадоў таму 70% мінчан карысталіся водаравадзям вадой, а на ўкраінах Мінска ваду браў і калядзельнік і нельгобок свядран (калонач). Але і таг, і іншая вада маглі несяць небяспечку для здароўя. Акрамя сталіцы, у 1920-х водаравада быў таксама ў Мазыры, Віцебску і Магілёве, але там ён забяспечваў у сярэднім толькі 25% домаўладанняў.

А воль каналізацыя нават у сталіцы БССР тады не было, адходы вялікіх і малых гарадоў вывозілі асэназатарныя аб'екты (у вялізных бочках, зграпаных парой коней). Вываз ажыццяўляўся па начак, кожны вываз адной бочкі вартаваўся ад 1,25 да 2 рублёў — дарэчы, на існае стагадовай даўнасі гэта было зусім знятана). «Важным пытаннем для горада была якасць вады, — піша даследчык Т. В. Пецюковіч («Беснік Палацкага дзяржаўнага ўніверсітэта») — Аналізы водаравадаў выявілі, што вада, прыведзеная ў 1925—1926 гады санітарна-гігіенічным адрдзяленнем Беларускага дзяржаўнага санітарна-бяліцкага інстытута, паказалі, што якасць вады ў Мінску значна зніжлася да гораха».

Ньюсокая якасць вады тлумачылася забруджанасцю гарадской вады, аднак навуковец, Ульпява І Сяіслук, куды злівалі ваду з лязінуў, пральную, фабрык

і балычкі. Да таго ж мясцовыя лекары даказвалі санітарным урчам, што нягледзячы на выцёк (самая пышняя і «прысцотная» азда) атрыманнівацца з выкарыстаннем рачнай вады, а не водаравадзям. «Верагодна, вялікая колькасць бактэрыі выконвала ролю дражджай», адзначае ў даследаванні.

На якасць вады ўплывала і нуднае разамічэнне водаравадзям станцыі — у нізкім, куды сцікава вада з верхняй густанаесеннай часткі Мінска (затонка, запущаная ў 1895 годзе, электрычна-водаравадзям станцыя, тым не менш, прапусьціла мінчанам амаль сто гадоў, знаходзілася яна недалёка ад цырка). І ўсё ж водаравадзям вада была болей якасная за ваду калядзельніку. Згодна са статыстыкай 1922—1923 гадоў, раёны горада, які карысталіся калядзельніку вадой, давалі на 45% болей «водных захворванняў», чым тая, што выкарыстоўвалі водаравада. Негатыўны фактар стаў і жыллёвы крызіс 1920-х: у Мінску прывыклі бежанцы з галаднага Памолка і асядалі ў чышліваваным і адносна сытым горадзе.

Зрэшты, функцыя гарадскіх фантанаў — не толькі ўпрыгожваць нашы вуліцы. Напрыклад, найстарэйшы фантан сталіцы — знакімак «Хлопчык з ледзедам» у скверы паміж Домам афіцэраў і Купалаўскага тэатрам — быў адрэзаны ў 1874 годзе як свайго роду маркер спрынаўцаў «шуду чышлівацца» — водаравада. Калі ў фантане добры напор, значыць, і ў водаравадзе ён у норме.

«Памер сярэдняй жылплошчы на чалавека з 6,09 м² зменшыўся да 4,7 м² пры санітарнай норме 8 м²», з трывога адрэзаны санітарныя ўрачы. А калі казаць аб чырнавамерэйскім гарнізоне, то на аднаго бачы ў казарме прыходзілася 1,5 м² пры норме 6 м². Як вынік, на 10 тысяч чалавек у 1922 годзе прыладзілі 622 выпадкі інфекцыйных захворванняў (тысь дзятэўзрвы і г. д.).

Зрэшты, праба аддаць належную гадзімку увады — з няпростаў сітуацыяй ніякі справіліся, прынамсі аператывна. Быў прыняты шорат гэтаму, які датычыўся падпрямтываў сфэры абслугоўвання (ад лязіну да цырульні і ад ратаранна да пральняў), а таксама прыватных дома-ўладальнікаў (пад парозам цыраваў іх абавязалі падтрымліваць чысціню ў тым ліку на прыдамоўнай тэрыторыі). Супраціўка па сфэры абслугоўвання абавязалі рэгуляра праходзіць медыцынска агляд. Медустановаў і навуковыя арганізацыі разгарнулі інфармацыйную прапаганду і «лікеб» аб здаровым ладзе жыцця ў прадзвіжскіх калектывах. Такім гутаркі пра вядзённы таксама перад сямімі ў кіно і перад спектаклямі ў тэатрах, выдаваліся

і раздзелілі насьветыву брашуры на санітарна-гігіенічную тэму. Былі прыняты меры па ачышчэнні «воднай артры» горада і барабце з шаленствам хатніх і будзённых жыўёл. Дарчы, менавіта ў 1920-я стварыўся праект мінскай каналізацыі, якая і была пабудавана, а працявае пачала ў 1930-а. А яшчэ менавіта тады было вырашана заключыць Намігу ў трубу (падземны калектар для яе быў пабудаваны ў 1926-м). І хоць у 1920-я ў сфэры водакарэстанія і ў цэлым санітарнага стану горада — не адрываюся пераходна на больш высокі якасны ўзровень», як піша Т. Пецюковіч, праблема была ў цэлым вырашана. Ужо ў 1923 годзе колькасць эпідэмічных выпадкаў на 10 тыс. насьветываў скарачэння да 114.

Дарчы, у старой перыёдыцы можна знайсці цікавыя звесткі і аб існам на водаравадзям вадэ — яна, аказваецца, у нашай Сінюковай ніколі не была таннай. Калі мы звернемся да «Памятнай кніжкі Мінскай губерні» часоў пуску водаравада, то даведваемся, што ваду тады было прынята мець вядрамі. І за 100 вядзём вадэ мінчане плацілі з 1890 да 1913 года ад 15 да 20 капекаў. У той час, як Санкт-Пецярбургу, напрыклад, тая ж 100 вядзём каштавалі ў сярэднім 6 капекаў.

Дарчы, наведваць залы бібліятэкі, дзе можна атрымаць масу зямальных звестак на лязінуў тэму, — яшчэ адзін нядрэнны спосаб вяртавацца ад спякоты і адпачыць. У Прадзвіжскай бібліятэцы, адзначае супраціўнік, каля запіскача любя ахотны — патрыбы толькі пашпарт і чатыры рублі, які адзін раз дзевяццацца аддаць на чытцкі білет.

Фантан эмоцый

Ну, а фантаны, з якіх мы пачалі размову — гэта магчымасць, не выяжджаючы з горада, паслухаць заспакаляючы шум водных струменяў і ішчыя птушак не толькі ў тэлефоне. І наогул, фантаны — гэта прыгожа і па-еўрапейску. У Беларусі фантанаў шмат. Самы стары — гэта, як вядома ўсё, «Хлопчык з ледзедам» у Мінску. Агулам скульптуры (абодзям) што даўляе да нашых дзён у беларускай сталіцы, гарадской скульптурцы XIX стагадзіну быў нямецкі мастак Тэадор Каліда. «Родныя браці» хлопчык з ледзедам у тым жа пазамінульм стагадзі ўпрыгожвалі адну з англійскіх каралеўскіх рэзідэнцыяў і сад прускага караля. Прыклад да мінскага «Хлопчыка з ледзедам» раку і ішчыя вядомыя скульптуры. Так, пасля вайны над яго рэканструкцыя працаваў Зар Азгур, а ў 1980-я — Уладзімір Мазырка. І, мабыць, няма нводнага сучаснага мінчаніна, які хоць раз не пабегаў бы па паранеце гэтага фантана ў дзірнішце.

Тутуль «смага вялікага ў Беларусі» дзельць паміж сабой, зноў жа, два сталічныя фантаны: «Сталіца» на плошчы каля Дома ўрада можа пахваліцца найбольшай колькасцю струменяў (каля пты сотняў), а самы вялікі хатня (на 300 тыз літраў) — у фантана каля Операга тэатра. Самым новым стаў фантан «Свіслач», ён жа самы высокі і навацыйны — з рэканструкцыям новымім лад-стваннем. Самым «чалавекарыентаваным» можа назваць мінскі фантан на вуліцы Пуліхава; ён пазначаны на картах сталіцы як «Малдадзельнік». Наогул, у фантанах купацца нельга (дэсантнікі 2 жніўня не ўлічваюцца), але ў гэтым фантане тэму. Тут дазволена не толькі нымчыць, але і хадзіць, скажам і бегаць паміж брўмі. Зрэшты, дзятва актыўна бегае ў ступку па вадзе і ў фантане на Камароўцы, і каля Операга. «Самым імябеюым» можа назваць фантан «Знакі Задзьянка» ў Сялігору, побач з універсітэтам яго ўпрыгожвае 12 бронзавых фігурок у скальптар Генрыды Буралкін. Ну, а «самы грацыённы» — гэта, бадай, каскадны фантан «Лізіць трох рах» у Віцебску (вядомае часам называюць яго «Тры русалкі»).

Аляксандра АНЦЛЭВІЧ.

Спорт-тайм

Беларускія спартсменкі страляюць метка

У традыцыйным аглядзе «Звядзды» адметныя навіны

ГЕРАЊІ ТЫДНЯ. Дар'я Чупрыс заваявала сяброўны медаль чэмпіянату Еўропы па кльмвай стрельбе. За шэсьць стралковых сезонаў яна набрала 628,6 бала. Таксама Дар'я Чупрыс стала ўладальніцай ліцэнзіі на Алімпійскія гульні — 2024.

У стрельбе з вінтоўкі з трох палажэнняў яна заняла шостае месца, але спартсменкі, якія атрымалі беларуску, ужо мелі ліцэнзію, таму пусьбіцца на Парыж перайшла Дар'я. Яшчэ адна беларуска Аляксандра Пітрова ў стрельбе з пісталета з 25 метраў заняла трыццэ месца. Гэты вынік прынесі Аляксандра ў тым ліку і ліцэнзію на Алімпійскія Гульні ў Парыж.

ЦЫТАТА ТЫДНЯ. «Мужчынская палова выступіла лепш, але вынікі дзятчкі былі звязаны з аб'ектыўнымі прычынамі, у прыватнасці з нараджэннем дзятчкі, што вельмі важна. З улікам гэтага мы з аптымізмам глядзім і ў будучыню нашай жаночай каманды таксама. На асобных этапах выдатна выступіла маладая білганістанцыя. У цэлым сезон прысутны паспяхова, але расклабіцца нельга. Наступны сезон будзе перададзілішчым, трэба будзе падтрымлівацца трафені Смольскай атрымаць вышэйшыя адрас ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, а таксама Ганаровую грамаду Мініспарту — імі былі ўзнагароджаны ў тым ліку Дзінара Смольская, Ганна Сола і Дамітры Галаўцін».

ТУРНІР ТЫДНЯ. «Мышкоў Брест» пераможна завяршыў чарговую гандальную сэзон. У фінальным падымку СЕНА-лігі браскія гандбалісты абігралі «Чахайскі мядзведзюў» з вынікам 32:30. Гэта другі запар трыумф мяшкоўдуў у гэтым турніры. Бронзавыя ўзнагароды СЕНА-лігі заваявалі гандбалісты мінскага СКА, якія абігралі ў матчы за трыцэ месца стаўральскага «Віктор» з лікам 37:30.

ЛІБА ТЫДНЯ. 24 мелідаў заваявалі беларускія спартсменкі на міжнародных спарціўках тэах па акадэмічным мівсаванні «63-я Вялікая Маскоўская зграга». Пераможніцамі сталі маладзёная чэрачка парная ў складзе Канстанціна Самойлава, Фёдора Шораха, Рамана Шабацкі і Івана Макарэвіча, а таксама юніорскія змжычкі чэрачка парнай у злучэнні (Максім Грыбоўскі, Мікіта Шаршнёў, Павел Урбановіч, Дамітры Сераброўскі) ў дзятчцы (Таціяна Пратасевіч, Дамініка Булькевіч, Ганна Урбановіч, Віктарыя Галаскоў). Беларускія паказалі найлепшы вынік у заездзе васьмёрка парных у юніёраў. У гэтым жа відзе праграмы сярод моладзі нашы вяселья ўзялі «бронзу», а ў мужчынскім заездзе — «серабро». Яшчэ адно «золата» спарціўнікаў беларускай дэлегацыі прынесла мужчынская васьмёрка ў спрынце. Такім чынам, агульны вынік нашай каманды ў Маскве склаў 24 унагароды (15 залатых, 6 сярэбраных і 3 бронзавыя).

ПОСПЕХ ТЫДНЯ. На чыслах у Крыпчалі завяршыліся міжнародныя спарціўніцы «Гран-пры Масквы» з уделам наймацымейшых веласіпедыстаў Расіі, Беларусі і Казахстана. У актыўны беларускай каманды 16 унагароды. У мужчынскім жаночым ачах на чыслах нашы былі паказаву Раман Цішкоў, а Дзінас Мішоў заняў другое месца. Цалкам беларускія казавыя гэдзстант у юніёрскай перамагала Азіліна Сакуна, Дзіна Вялікая ўзялі «серабро», а Ангеліна Васільева замкнула тройку. Яшчэ адно «золата» ў юніёрскай гонцы прынесі Ілія Спеснарава. У скратцы пераможцамі турніру сталі Раман Раманав, Караліна Бірук, Анастасія Кліпчэва перамагала ў гонцы з выбываннем. Юніёрка Дзіна Вялікая таксама стала найлепшай ў скратцы. Аліна Сакуна стала наймацымейшай у дзятчцы з выбываннем.

НАДЗІЕ ТЫДНЯ. У Санкт-Пецярбургу на міжнародным турніры па дзядо сярэднім спартсменам, не старэйшым за 21 год, «Кубак Ангеліна Рахіліна» беларускія дзядоцы заваявалі пяці унагарод. Другое месца ў вагавой катэгорыі да 48 кг і дзятчцы заняла Арына Макеяна, на тройку прыступку гэдзстант узяліся Аляксандра Канавава (да 48 кг), Славяна Рылькевіч (да 78 кг), Панкрат Сура (да 100 кг) і Мікіта Маскаў (звыш 100 кг).

Валянцьева Сцяпаніца. Фота з адрывітых крыніц.

4 ЧОРВЕНЯ

Даты	Падзеі	Людзі
------	--------	-------

1918 год — апублікавана «Беларуская граматыка для школ» Яна Тарашкевіча. Граматыка некалькі разоў перавыдавалася ў Заходняй Беларусі, ляжала ў аснове праграм выкладання беларускай мовы ў БССР. Яна стала асноўнай ўсё далейшых ліній развіцця беларускай граматыкі. Па сутнасці, гэта была першая жыццяздольная граматыка сучаснай беларускай мовы. У аснове ляжала фанетыка-граматычныя асаблівасці тагачаснага сярэднебеларускага дыялекту, найліры «шэрадзе р» і «моцнае аканне». У прыватнасці граматыка выкарыстоўвалася як марфалагічны, так і фанетычны прынышчы. Словы ішамоўнага паходжання вылучаліся ў асобную групу.

1924 год — у Гомелі адкрылася канцэптыўная фабрыка «Прасвет», якая з 1931 г. стала называцца «Спартак». Сёння з'яўляецца найбуйнейшым вытворцам канцэптыўнай вырабаў у Беларусі.

469 год да н.э. — нарадзіўся Сакрат, старажытнагрэчаскі філосаф. Таксама набыўшы загадкава асобны ўсёй пэрыяда філосафіі. Да нас не дайшоў ні радка яго твораў, аднак ён належыць да тых, хто зрабіў самы вялікі ўплыў на развіццё заходняй філосафскай думкі. Па гэтай прычыне пра ўсё, што датычыцца Сакрата, мы можам меркаваць выключна са слоў яго сучаснікаў, і таму вельмі цяжка аддзяліць погляды Сакрата ад пазіцыі яго вучняў і пасляднікоў.

1664 год — Номы Астарам перайменаваны ў Нью-Ёрк.

1916 год — першая сусветная вайна: пачаўся Брусулаўскага вайны, буйной паспяхова наступальнай аперацыі рускай арміі.

1942 год — пачаткі бітвы каля ато-небеларускага дыялекту, найліры «шэрадзе р» і «моцнае аканне». У прыватнасці граматыка выкарыстоўвалася як марфалагічны, так і фанетычны прынышчы. Словы ішамоўнага паходжання вылучаліся ў асобную групу.

1968 год — падчас перабытнай кампаніі задыя Рэбэрт Кенэдзі, брат прэзідэнта ЗША Джон Кенэдзі, застрэлаўся за піль год да таго.

ЖАН ЛАБРУЕР: «Шкада, што мы жывём недастаткова доўга, каб насяраціцца пладамі сваіх памылак».

СЁННЯ

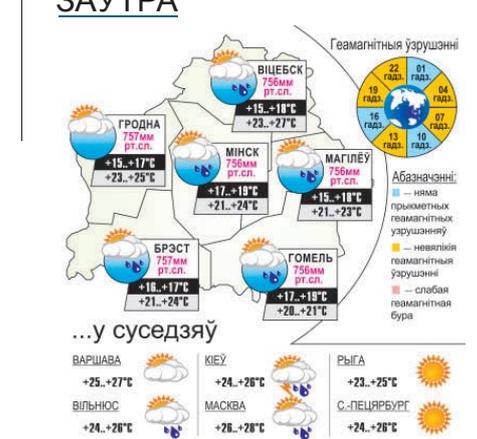
Месяц
Апошняя кватра 30 мая.
Месяц у сузор'і Цяльця.

Усход	Заход	Дзённыя дні
Мінск — 4.42	21.35	16.53
Віцебск — 4.23	21.32	17.09
Магілёў — 4.32	21.15	16.53
Гомель — 4.37	21.12	16.35
Гродна — 4.59	21.48	16.49
Брест — 5.08	21.40	16.32

ІМЯНІНЫ
Пр. Іван, Міхал, Уладзімір, К. ДЗЕНЬ СВЯТОЙ ТРОЙЦЫ.
Эмы, Караля, Францішка.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Медуза жыве на Зямлі больш за 500 мільянаў гадоў, амаль неспрымаючы і пры гэтым зусім не мае мозгу. Гэты факт да надзею мільянам людзей...

— Доктар, у мяне вакол вачэй прыпулясць нейкая.
— Гэта твар.

Шаноўнага **Анатоля Іосіфавіча Вялічкі**, ветэрана педагогічнай працы, краязнаўцу, лэзташышчы вітанца з 75-годдзем! Зымчым моцнага здароўя (на чарговыя 25!), бадзёрацыі, спорту і плённае ўсё па пачынаным, ішчыя ў асабтывым жэціці! Хай заўжды ў васы вонны! Радасць сонцам зазірае! Сто гадоўкай малодсіці і здароўя пажадаем! Семі брата Генадзі і сястры Ганны.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІК: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадставіцў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЕГІСТРАЦЫЯНЫМ ІЗДАВАМ: 2009 ГОДА ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТАРСТВА ІНФАРМАЦЫЯН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛКОВІЧ Аляксандр Мілавеў**

Выдавец — Рэдакцыя-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звезда»»

АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. К. Д. Хвядзіцкага, 10а.

ТЭЛЕФОНУ У МІНСКУ: прынятыя — 311 17 13 (тэл.факс); адрэдакцыя: псымаў — 311 17 04, маркетынг — 263 66 73, буллетэры — 311 17 16.

www.viazda.by
e-mail: info@viazda.by
для зваротаў: zvarot@viazda.by

ПРІЭМ'ЕРКЛІМЫ тэл.факс: 311 17 27, e-mail: reklama@viazda.by

Атэры апублікаваныя матэрыялы нисюць адказнасць за падобі і аднакласныя факты. Ік меркаванні не з'яўляюцца супадзенні з меркаваннямі редакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адраба і тэмах адказвае на існыя. Падруку матэрыялаў апублікаваных у «Звядзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, нисюць рэкламны характар.

Адказнасць за змест рэкламы нясуць ініцыятары рэкламадаўцаў.

«Беларускі Дом адукацыі» — асабтывым выданнем «Выдавецтва «Беларускі Дом адукацыі»» П.П. № 38200000007667 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр-т Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 10.635. Індэкс 63850. Зак. № 1352.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар паліпацыі ў 19.30
3 чэрвеня 2024 года.